

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὁγδoς

Συνδρομὴ ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτησίαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

9 Σεπτεμβρίου 1879

Σφραγὶς τῆς ὑγειοαστυνομίας τῆς νήσου Ἀνάφης
ἐν ἔτει 1828.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΤΑ ΛΟΥΤΡΑ ΕΝ ΛΟΥΕΣ, διήγησις Ἀγγλοῦ περιηγητοῦ.

Α΄

Εὐρισκόμην ἐν Σιέρρῃ, κομψῶ χωρίῳ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ῥοδανοῦ. Ἡ ξενοδόχος μ' ἐβεβαίονεν εὐμενῶς ὅτι ἄμαξα συρομένη ὑπὸ ἐνὸς ἵππου, ἵνα με μεταφέρῃ ἀπὸ τοῦ ξενοδοχείου τῆς εἰς τὸ χωρίον Λουές (Louèche), θά μοι ἐστοιχίζεν εἴκοσι πέντε φράγκα ἐκτὸς μικρᾶς τιμῆς ἀμοιβῆς τοῦ ἀμαξηλάτου. Ἀντέτεινα λέγων ὅτι ἡ ἀπαίτησις ἦτο ὑπερβολικὴ, χωρὶς νὰ ἔχω πρὸς τοῦτο θετικόν τινα λόγον, ἀλλ' ἐν Ἑλθετῖα πραγματεύομαι πάντοτε χωρὶς νὰ διστάσω, ἐπειδὴ ἐξεύρω ἐκ πείρας ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου ῥηδέρουσι τὸν περιηγητὴν ὅσον περισσότερον δύνανται. Ἡ ξενοδόχος ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, δύο ὠραίους μαύρους ὀφθαλμοὺς, μὰ τὴν πίστιν μου, καί μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι ἐπλανώμην νομίζων τὴν τιμὴν μεγάλην ἢ ἄμαξα αὐτῆς ἦτο ἐξαιρέτος, οἱ ἵπποι τῆς ἀκμαῖοι καὶ ἡσυχοί, οἱ ἡνίοχοί τῆς ἀμεμπτοί . . . καὶ ἔπειτα ἔπρεπε νὰ ἐξεύρω ὅτι ὁ δρόμος ἦτο πέντε ὥρων, ἡ δὲ ὁδὸς μακρὰ καὶ κοπιώδης.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἠγνόνουν πάντα ταῦτα. Διὸ δὲν ἀπήντησα τίποτε, ἀλλ' ἐζήτησα νὰ ἴδω τὴν ἄμαξαν.

— Μετὰ χαρᾶς ἀρκεῖ ὁ κύριος νὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ με ἀκολουθήσῃ.

Ἡ μελανόφθαλμος ξενοδόχος μὲ ὠδήγησεν εἰς ὑπόστεγον ἐπέχον τόπον σάβλου καὶ ἐκάμαμεν ἓνα γῦρον μεταξὺ δύο σειρῶν ὀχημάτων, ὧν οἱ τροχοὶ ἐκαλύπτοντο ὑπὸ ὁμοιοχρόου στρώματος

πηλοῦ ἀπεξηραμένου. Ἐξεφώνησα ὅτε μοι ἔδειξε τὸ ἀηδέστατον σκεῦος τῆς συλλογῆς τῆς, λέγουσά μοι ὅτι εὐρισκόμην ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν εἴκοσι πέντε μου φράγκων.

— ὦ! ἂν θέλετέ τι καλλίτερον, δύναμαι νὰ σας δώσω ἄμαξαν μὲ δύο ἵππους· θὰ σας στοιχίσῃ τεσσαράκοντα φράγκα. Ἴδου, προσέθηκεν, ἀνοίγουσα τὴν θυρίδα ἀμάξης ἣτις θὰ ὑπῆρξέ ποτε νέα· λάβετε τὸν κόπον νὰ κυττάζητε, κύριε· στρωσίδια λαμπρὰ, ἄχυρα διὰ τὰ πόδια σας. Ἀμαξὰ κλεισμένη ἐντὸς τῆς ὁποίας θὰ εἴσθε προφυλαγμένοι ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ τὴν βροχὴν, ὅπου θὰ ἐμπορέσητε καὶ νὰ κοιμηθῆτε ἐν ἀνάγκῃ. Ἀμαξὰ τέλος πάντων τὴν ὁποίαν οἱ ἐξοχώτεροι ἄνθρωποι τοῦ τόπου συνεθίζουσι νὰ ἐνοικιάζωσι διὰ νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὰ λουτρά. Δὲν ὑπάρχει ὀχημα ἀναπαυτικώτερον κτλ.

Ἐκαμα νεῦμα ἀνυπομονησίας.

— Ἄν ὁ κύριος θέλει νάναβῃ διὰ νὰ δοκιμάσῃ; ἐξηκολούθησε λέγουσα ἡ γυνὴ μὲ τρόπον ὑποχρεωτικόν.

Οὐδαμῶς ἠσθανόμην τὴν ἀνάγκην ταύτην· ἐν μόνον βλέμμα ὅπερ ἔρριψα εἰς τὸ ἐσωτερικόν τοῦ σαπροκάρρου ἐκείνου μοι εἶχεν ἀρκέσει. Ἦτο ἐστρωμένη ἀληθῶς, ἀλλὰ τὸ στρωσίδιον αὐτῆς ἦτο τῶτιον λίαν ἀκάθαρτον· ἄλλως δὲ, ἂν ἐξησφάλιζε τὸν ὀδοιπόρον ἀπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς βροχῆς, ἔμελλεν ἀντὶ τούτου νὰ ποκρῦψῃ ἀπὸ τῆς ὀψέως του τὴν θεάν τῆς χώρας ἣν διέβαινεν. Ἀπεφάσισα ἐπομένως νὰ φήσω τὸ πολῦτιμον σκεῦος εἰς τοὺς ἐξόχους ἄνθρώπους οἵτινες θὰ ἐζήτησαν ὡς δικαίωμα τῶν τὴν χρῆσιν αὐτοῦ, καὶ νὰ διανύσω τὸν δρόμον ἐν τῷ μετρίῳ ἄμαξι ὅπερ μοι ἐπεδείχθη τὸ πρῶτον.

Ἡ συμφωνία ἔγεινε λοιπὸν ἀντὶ εἴκοσι πέντε φράγκων διὰ τὴν ἄμαξαν καὶ ἀμοιβῆς τριῶν φράγκων διὰ τὸν ἀμαξηλάτην. Ἀργότερον ἀνεκάλυψα ὅτι εἴκοσι φράγκα, περιλαμβανομένης καὶ τῆς ἀμοιβῆς, ἦτο ἡ συνήθης τιμὴ τὸ πολὺ πολὺ, τοῦθ' ὅπερ μοι ἀπέδειξεν ὅτι ἡ εὐγενὴς ξενοδόχος εἶχε καταχρασθῆ τὴν ἀθωότητά μου. Εὐχαριστηθεῖσα δ' ἐκ τῆς μικρᾶς ταύτης νίκης ἐπέσιθη βεβαίως ὑπὸ τούτου νὰ με μεταχειρισθῆ κατόπιν ἐλεημονέστερον, ἐπειδὴ μ' ἐζήτησε μόνον ἐξ φράγκα διὰ βλωμὸν ἄρτου, ὀπώραν μόλις που ὄριμον καὶ ποτήριον οἴνου ὑποζύου. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἀνεχώρου, ὀρθία ἐπὶ τῆς φλιας τῆς θύ-

ρας, μ' ἐφιλοδώρησε δι' ἐνός της μειδιάματος, εὐχομένη μοι καλὸν ταξίδιον καὶ καλὴν θεραπειάν ἐν τοῖς λουτροῖς. Ἐπειδὴ δ' ἐμνηστικῶς πῶς κατ' αὐτῆς, ἐσχεδιάζον νὰ παρενθῶ ἐν τῷ χαιρετισμῷ ὃν ἐμελλον νὰ πειθύνω αὐτῇ ἰδέαν τινὰ ἐλέγχου, ἀλλ' ἡ τύχη ἐστράφη ἐναντίον μου. Ἐνῶ δὴ αὖθις διέβαινον τὴν αὐλὴν τοῦ ξενοδοχείου, ἡ ἀμαξα διήλθεν ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου καλύμματος μικροῦ βυακίου· ἀλλ' ἡ ἐντεῦθεν ἐπελοῦσα διάσεισις μ' ἔκαμε νὰ κλίνω πρὸς τὰ ὀπίσθεν, ταυτοχρόνως δὲ ὁ πῖλός μου ἐκάλυψε τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ὅτε δ' ἀνέκτισα τὴν κάθετόν μου θέσιν καὶ μετ' αὐτῆς τὴν ἀξιοπρέπειάν μου, εἶχον παρακάμψει τὴν γωνίαν τοῦ πυλῶνος καὶ ἡ ξενοδόχος δὲν ἐφαίνετο πλέον.

Πολλάκις ἀρκεῖ μικρὸν συμβάν ἵνα ἐπιφέρει μεταβολὴν εἰς τὸν βῆμα τῶν ἰδεῶν. Τὸ δὲ γεγονός περι οὗ πρόκειται παρήγαγεν ἐπ' ἐμὲ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο. Εἶχον κακὴν διάθεσιν ὅλην τὴν πρωίαν, ἡ δὲ συνδιάλεξις μου μετὰ τῆς ξενοδόχου εἶχε συντείνει εἰς ἐπαύξεισιν τῆς καχεξίας ταύτης, ἀλλ' ὁ μικρὸς ἐκεῖνος τυναγμὸς μοι ἐπανέφερεν εὐτυχῶς τὴν εὐθυμίαν.

Χώρα χαρίεσσα ἤρχιζεν ἐκτυλισσομένη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Ὁ ἥλιος ἀπηλλάσσετο τῶν νεφῶν ἅτινα εἶχον καλύψει αὐτὸν ἕως τότε, αἱ δὲ ἀκτίνες του μοι παρεῖχον τὴν θείαν λαμπρῶν ἡλιοφεγγῶν τοπείων. Τὸ ὄχημά μου, ὅτε ἤδυνήθη νὰ το ἐξετάσω ἐν ἀναπαύσει, δέν μοι ἐφάνη ἐπὶ τέλους ὅπως ἄξιον περιφρονήσεως. Καὶ δὲν ἐτρέχον μὲν ταχέως, εἶνε ἀληθές, ἀλλ' ὅμως καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῶον ἐφαίνοντο ὁμοίως εὐχαριστημένοι ἐκ τοῦ δρόμου μας. Ὁ ἡνίοχος, ἀφ' οὗ ἐκροτάλισε τὴν μᾶστιγα δις ἢ τρίς, ἤναψε σιγάρον, ἔπειτα δὲ, στηριξάς τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῶν γονάτων, ἤρχισε νὰ καπνίζῃ ἡσύχως. Ὁ δὲ ἵππος ἐξ ἐτέρου ἤρχισε διατροχάζων ἔρρυθμον τριποδισμόν, καταλλήλως συνοδευόμενον ὑπὸ τῶν κροτάλων τοῦ περιλαίμιου του. Ὅτε δὲ ἀφήσαμεν ὀπίσθεν ἡμῶν τὴν Σιέρην καὶ πρὶν ἢ φθάσωμεν τὴν ἐπὶ τοῦ Ῥοδανῶ ξυλίνην γέφυραν, ἡ μεγάλη ταχυδρομικὴ ἀμαξα τοῦ Βριξ, συρομένη ὑπὸ τεσσάρων λευκῶν ἵππων καλπαζόντων παρήλασε πρὸ ἡμῶν μετὰ πατάγου. Ἦτο δὲ κατάφορτος ταξιδιωτῶν, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς, ἄνω δὲ ὑψοῦτο πυραμῖς ἀποσκευῶν. Ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος ἤρχετο ἐξ Ἰταλίας διὰ τοῦ περάματος τοῦ Συμπλόν· παρηκολούθησα διὰ τῶν βλεμμάτων τὴν κυλινδουμένην ἐκείνην μηχανήν, ἥτις μετ' ὀλίγας στιγμὰς θὰ ἄφινε ὀπίσθεν αὐτῆς τὸ μικρὸν μου ὄχημα.

Τὸ θέαμα ὅπερ παρέχει ἡ κοιλάς δὲν εἶνε ἐστερημένον μεγαλείου, ἀλλ' εἶνε πῶς μονότονον. Ἐνυπάρχουσιν ἐν αὐτῷ τὰ στοιχεῖα τοπείου μεγαλοπρεπούς, ἀλλ' ἐπεθύμει τις μόνον πλειότεραν ποικιλίαν. Εἶνε ὀροπέδιον ὁμαλόν, ἔχον

μέσον πλάτος τριῶν μιλίων, διαρρεόμενον δὲ ὑπὸ ποταμοῦ ὅστις ὑψόθεν φαίνεται ὡς ταινία ἀργυρᾶ καὶ περιβάλλεται ἐφ' ἐκάστης ὄχθης ὑπὸ μακροῦ τείχους ἐκ γρανίτου· διότι τοιαύτη ἀκριβῶς εἶνε ἡ αἰσθησις ἡ ἐμποιομένη ὑπὸ τῶν ἐκατέρωθεν δύο τούτων σειρῶν τῶν ὄρεων. Μέρη τελευτώδη, καλυπτόμενα ὑπὸ καλάμων καὶ ὑψηλῆς χλόης, διαδέχονται ὄγγυς καλλιεργημένους ἔνθα φύεται ὁ σίτος καὶ ὁ ἀραβόσιτος. Ἐκ τῶν δύο σειρῶν ὄρεων ἡ ἀνυψουμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ εἶνε ἡ χαριεστέρα τὴν ὄψιν, ἔχουσα μὲν τὴν κορυφὴν γυμνὴν καὶ ἀηδῆ, ἀλλὰ τὰς κατωτέρας κλιτύας καταπρασίνας ὑπὸ ἀμπελώνων, λειμώνων καὶ δένδρων. Ἄνω δὲ, εἰς μέρη ἅτινα φαίνονται ἀπρόσιτα, φαίνονται χωρία κεκρυμμένα ἐν μέσῳ τῶν φυλλωμάτων καὶ κωδωνοστάσια λευκὰ ὧν αἱ σχιστολίθινοι στέγαι μαρμαίρουσιν ὑπὸ τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου.

Ἄλλὰ τὸ κύριον ἀντικείμενον ἔνθα διηθύνοντο οἱ ὀφθαλμοί μου ἦτο ἡ βράχης τοῦ ἀμαξηλάτου μου. Ἡ συνθήκη ἦν εἶχε, νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῶν γονάτων του ὀδῆγών τοὺς ἵππους, εἶχε στρογγυλίσαι τοὺς ὄμους του παραδόξως. Ἐθεώρουν τὸν πῖλόν του, τοὺς μικροὺς ἀργυροῦς δακτυλίουσ οἵτινες ἦσαν ἐξηρητημένοι ἐκ τῶν ὠτων του, τὸ τετριμμένον φόρεμά του, ἐφ' οὗ ἐξηπλοῦτο ἐπίρραμα μέγιστον. Ἀπέτεινα αὐτῷ τὸν λόγον γαλλιστί· ἐκεῖνος δ' ἐστράφη καὶ ἐψιθύρισε λέξεις τινὰς ἐν τῇ γερμανικῇ κοινῇ διαλέκτῳ ἃς δὲν ἐνόησα, ἔπειτα δ' ἐπανελάβε τὴν μηχανικὴν ἐπίβλεψιν τῶν χαλινῶν του οἵτινες ἐκρέμαντο κατὰ μῆκος τῶν πλευρῶν τοῦ ζῶου· ἐσταμάτησε δὲ πρὸ τοῦ πανδοχείου τοῦ Σούστεν, δεικνύων ὅτι ἦτο πεπεισμένος ὅτι θὰ ἤθελον νὰ δοκιμάσω τὸν οἶνον τοῦ καταστήματος. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐδειξα τοιαύτην ἐπιθυμίαν, εἰς ἤθε μόνος καὶ ἐπέστρεψε μετὰ τινὰ λεπτὰ ἵνα ποτίσῃ τὸν ἵππον.

Ἀφ' οὗ δὲ διήλθομεν διὰ γεφύρας ἐστεγασμένης, οἳαὶ ὑπάρχουσιν ἐτι τινὲς ἐν Ἐλβετίας, ὧν ἡ περιεργωτάτη εἶνε ἡ τῆς Λουσέρνης, οὐσα πᾶσα κεκοσμημένη διὰ ζωγραφιῶν, ἀνέβημεν πρὸς Λουὲς τὴν πόλιν, τὴν οὕτως ὀνομαζομένην πρὸς διάκρισιν τῶν παρακειμένων ὁμωνύμων λουτρῶν. Εἶνε δὲ ἡ Λουὲς κωμόπολις γνωστῆ ὁμοίως καὶ ὑπὸ τὸ ἐπώνυμον Λέγκ, ἐκτισμένη ἐπὶ ὑψώματος ἐπιβλέποντος τὴν κοιλάδα. Στέφανος ἀμπελώνων, ὁδοὶ βραχῶδεις καὶ ἀπότομοι, ἀρχαῖος γραφικώτατος φεουδαλικὸς πύργος χρησιμεύων σήμερον ὡς δημαρχεῖον, οἰκοί τινες ἔχοντες ἀρχαίαν καὶ περίεργον ἀρχιτεκτονικὴν, τοιαύτη εἶνε ἡ κωμόπολις Λουὲς ἢ πόλις. Ὁ περιηγητὴς, ἀφίνων αὐτὴν ὀπίσθεν του, ἀκολουθεῖ λεωφόρον πάντοτε ἀνηφορικὴν, εὐθὺς ἐρρυθμοποιημένην. Μετ' ὀλίγην ὥραν ὁ Ῥοδανὸς φαίνεται ἐν τῷ βάθει ὡς βυακίον μόνον, τὸ δὲ Σούστεν εἶνε μόλις δροᾶξ οἰκιῶν μικρῶν δίκην

ἀθυμάτων. Ὑπάρχει μέρος τι, ὁπόθεν εὕρισκονται τις οὕτως ἀκριβῶς ἀνωθεν τοῦ Λουῆς, ὥστε νομίζει, ὅτι ῥίπτων λίθον ἠδύνατο νὰ σαρώσῃ ὅλην τὴν κωμόπολιν, περιλαμβανομένου καὶ τοῦ παλαιοῦ πύργου. Μετὰ μίαν ὥραν ἀναβάσεως ὁ δρόμος στρέφεται πρὸς βορρᾶν· ἀνοίγεται δὲ τότε ἄλλη κοιλάς στενοτέρα, βαθυτέρα καὶ ἀγριωτέρα. Ἡ λεωφόρος κατέχει τὴν ἀριστερὰν αὐτῆς κλιτύν. Κάτω ἐν μεγάλῳ βάθει μὲν κείται χεῖμαρρος, ὁ Δάλας, χύων μεθ' ὀρμῆς τὰ ἀφρώδη ὕδατά του εἰς τὸν Ῥοδανόν. Ἐκατέρωθεν αἱ κλιτύες εἶνε κεκαλυμμέναι ὑπὸ δασῶν, ἐν οἷς τῶν ἐλατῶν τὸ βαθὺ πράσινον ἀναμίγνυται μὲ τὰ ἀνοικτότερα χρώματα τῆς μελάρας καὶ τῆς συκομορέας. Ἐξαιφνης δὲ παρουσιάζεται χαρίσσει γέφυρα λευκοῦ μαρμάρου ἐσπεκτεινομένη καθ' ὅλον τὸ πλάτος τῆς χαράδρας, ἐφ' ἧς διέρχεται ὁ ὁδοιπὸρος ἐπὶ τὴν ἄλλην κλιτύν. Τότε δὲ, ἂν στραφῆ, βλέπει τὸ χωριὸν Ἀλθίνεν, οὗ ἡ θέσις εἶνε ἀληθῶς παράδοξος. Φαντάσθητε συνεχῆ συστάδα ξυλοτεύκτων οἰκισκῶν οἵτινες φαίνονται ὀλισθήσαντες μέχρι τῶν ἄκρων λειμῶνος σμαραγδίνου καὶ σταματήσαντες ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς ἀβύσσου. Οἱ κάτοικοι τῆς ἀλπίου ταύτης φωλεᾶς, καίπερ ζῶντες σχεδὸν πάντοτε ἐν μέσῳ τῶν νεφελῶν, ἔχουσι τὴν φήμην ἀνθρώπων λίαν ἐργατικῶν.

Ἡ ἡμέρα ἐπλησίαζε πρὸς τὸ τέλος τῆς, ἡ δὲ λεωφόρος ἡμῶν, σκεπομένη ὑπὸ δύο σειρῶν ὀρέων, εὕρισκετο ἤδη ἐν τῷ σκιόφωτι. Ἡ αὖρα, ἧτις ἤρχιζε νὰ γίνεταί δροσερωτέρα, μᾶς ἠνάγκασε νὰ ἐκτυλιξώμεν τὰ σκεπάσματά μας. Μακρύτερον διήλθομεν τὸ χωριὸν Ἰνδεν, οὗ αἱ οἰκίαι ἐφωτίζοντο ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ἐν ᾧ ὀρεκτικὴ εὐωδία, ἐξερχομένη ἀπὸ τῶν ἀνοικτῶν θυρῶν, ἐδήλου τὴν παρασκευὴν τοῦ δεῖπνου. Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ὑπῆρξε πιθανῶς τὸ πῆσαν τὸν ἠνιοχόν μας νὰ μοι προειπῆ βραχεῖαν διακοπὴν τῆς πορείας ἐν τῷ πανδοχείῳ τοῦ χωρίου, ὅπερ ἦτο ἀξιολόγον, ὡς ἐθεβαίονεν. Ἐγὼ ἀπέρθω τὴν πρότασιν αὐτοῦ, μὴ ἐπιθυμῶν νὰ εὐρεθῶ ἀπέναντι ἄλλης ξενοδόχου, καὶ διέταξα αὐτὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον. Ὁ δὲ δυστυχῆς ὑπήκουσε μὲ ἀρκετὰ κακὴν ὄρεξιν.

Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ τὸ σκότος εἶχε γίνεταί πυκνότερον· ἡμεῖς δ' ἐξηκολούθησαμεν τὸν δρόμον μας ὑπὸ τὸν μονότονον ἦχον τῶν κροτάλων τοῦ ἵππου μας, συνοδευόμενον συνεχῶς ὑπὸ τοῦ βαθυφώνου χεῖμαρρου.

Ὀλίγα λεπτά βραδυτέρον κατέλυον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ἐρώσεως, ῥωμαλέα δὲ τις θαλαμηπόλος μὲ ὠδήγει εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Ἐρωτήσας ἂν ὑπῆρχον ἀκόμη πολλοὶ ξένοι ἐν τῷ οἴκῳ ἔμαθον ὅτι μόνοι πλέον ἔμενον οἱ ποιοῦμενοι χρῆσιν τῶν λουτρῶν· τοῦτο δὲ μ' ἔκαμε νὰ ἐνθυμηθῶ ὅτι καὶ ἐγὼ ἤρχομην χάριν τῶν λουτρῶν, ὅπερ σχεδὸν εἶχον λησμονήσει.

Ἄν ἠδυνήθην νὰ ἐπιβῶ τῆς κλίνης χωρὶς νὰ νοιξῶ τὸ παράθυρόν μου καὶ ῥίψω ἐν βλέμμα ἐπὶ τὴν περιβάλλουσάν με φύσιν. Τὰ σκότη τὴν εἶχον κατακαλύψει τέως, ἀλλὰ τότε μοὶ ἐφάνη περιουγαζομένη ὑπὸ αἴγλης ἀργυροφύτου, ἧτις μοὶ ἀπεκάλυψε τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, τοὺς βράχους, τοὺς ξυλοτεύκτους οἰκίσκους καὶ τοὺς λειμῶνας περιστεφομένους ὑπὸ ἐλατῶν. Ἀνεκάλυψα ὅτι ἡ κοιλάς ἦν εἶχον ἀναβῆ τὸ ἀπόγευμα ἠνοίγετο εἰς ὀροπέδιον μέγιστον περιστοιχιζόμενον ὑπὸ ὀρέων. Ἀπέναντί μου ἀνωρθοῦτο ἡ Γέμμι, γιγάντειος τοῖχος βράχων ὑψουμένων ἐπ' ἀλλήλων ἀποτόμως. Καὶ ἡ μὲν βᾶσις τοῦ ὄρους ἐκρύπτετο ὑπ' ἀτμῶν ὑποκυάνων, ἀλλ' αἱ ὑψηλότεραι ἐντομαὶ διεχωρίζοντο εὐκρινῶς ὑπὸ τοῦ λυκόφωτος ὠραίου φθινοπωρινοῦ οὐρανοῦ, φατιζομένου ὑπὸ τῆς σελήνης. Τὸ δὲ μεγαλεῖον τοῦ θεάματος ἐπηύξανεν ἡ σιγὴ τοῦ χωρίου, βεβυθισμένου εἰς τὴν ἀνάπαυσιν. Μόνος ἤκούετο ὁ ψόφος τοῦ χεῖμαρρου, γενόμενος ἐντονώτερος ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτερινῆς γαλήνης. Καὶ ὅτε ἔκλεισα τὸ παράθυρόν μου, ἤκουον αὐτὸν ἀκόμη, τὸν ἤκουον ἐπὶ πολὺ, ἕως οὗ τέλος, βαυκαλιζόμενος ὑπὸ τῆς θρηνώδους αὐτοῦ μονοτονίας, ἀπεκοιμήθην καὶ ἐξύπνησα μόνον τὴν ἐπομένην πρωΐαν.

Β'

Ἡ πρώτη φροντίς τοῦ μέλλοντος νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν λουτρῶν εἶνε καὶ ἐν Λουῆς, ὡς καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ διακομῇ θερμῶν λουτρῶν, τὸ νὰ συμβουλευθῆ τὸν Ἀκαληπιὸν τοῦ τόπου, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἔλειψα καὶ ἐγὼ νὰ πράξω, μόλις ἐξεγερθεῖς. Ἄν ὑπῆρξε δὲ ἀνάγκη νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν ἱατρὸν * * Β ἐν τῇ κατοικίᾳ του (ἧτις ἄλλως δὲν ἀπείχε πολὺ, τῶν ἀποστάσεων οὐσῶν μικρῶν ἐν Λουῆς), ἐπειδὴ ἔχει τὴν συνήθειαν νὰ ἐρχεται καθ' ἑκάστην πρωΐαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἵνα ἐρωτήσῃ περὶ τῶν νεωστὶ ἀφιχθέντων. Πέντε λεπτά ἀφ' ὅτου τὸν ἐζήτησα εὐρέθην ἐνώπιον ἀνθρώπου καθὼς πρέπει, ἐνδεδυμένου μελανὰ ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, ἀλλ' οὐ οἱ ἀνοικτοὶ τρόποι καὶ ἡ ἐνθαυρντικὴ γλῶσσα ἀπέτελουν εὐχάριστον ἀντίθεσιν πρὸς τὴν αὐστηρότητα τῆς ἐνδυμασίας του. Μετὰ τὰς πρώτας ἐξηγήσεις περὶ τῆς ἀσθενείας μου ἄς τῷ ἀπηύθυνα, μὲ διέκοψε λέγων ὅτι ἦλθον ἀκριβῶς ὅπου ἔπρεπε διὰ νὰ θεραπευθῶ. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἐστήριξε τὸ οὖς του εἰς τὴν καρδίαν μου καὶ εὐρών ὅτι κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος πάσχι αἱ λειτουργίαι τοῦ σώματος εἶχον καλῶς, ἐζήτησε τὸ πρόσωπόν μου. Τὸ πόρισμα τῆς δευτέρας ταύτης ἐξετάσεως ἦτο ὅτι οὐδένα διέτρεχον κίνδυνον συμφορήσεως. Τὰ πάντα λοιπὸν εἶχον καλῶς. «Πρέπει νὰ κάμνῃτε λουτρά ἐπὶ εἴκοσι καὶ μίαν ἡμέραν τοῦλάχιστον, πέντε ὥρας καθ' ἑκάστην»· τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ περὶ ἐμοῦ ἀπόφασις τοῦ δικαστοῦ μου.

Ὁ ἱατρὸς προσεφέρθη νὰ μοὶ δεῖξῃ τὰ λουτρά τοῦθ' ὅπερ ἐδέχθην. Ἐπομένως διέβημεν τὴν

πλατείαν, χώρον ἀκανόνιστον περιστοιχιζόμενον ὑπὸ ξενοδοχείων καὶ μικρῶν ἐργαστηρίων, καὶ διηλυθῆναι πρὸς τὸ Μέγα λουτρόν, καλούμενον οὕτω πιθανῶς ἐπειδὴ ἔχει ἐν τῷ προσώπῳ ἀψίδα, δύο θόλους καὶ ἀνεμοδείκτην. Πλὴν δὲ τῶν ἐπιδεικτικῶν τούτων κοσμημάτων εἶνε παλαιὸν καὶ σεσαθρωμένον κτίριον, μόλις που καλλίτερον τῶν ἄλλων. Τὸ δὲ ἐσωτερικὸν εἶνε ἔτι δυσαρεστότερον τοῦ ἐξωτερικοῦ. Εἰςήλθομεν εἰς διάδρομον σκοτεινὸν καὶ λίαν ὑψηλὸν οὗ ἡ δροσερότης μ' ἔκαμε νὰ μαντεύσω ὅτι ἦτο θόλος. Ἀριστερᾶ ἡμῶν ἐξετείνετο κατὰ μῆκος σειρὰ θυρίδων αἵτινες παρέχον εἰσοδὸν εἰς τοὺς ἰδιαιτέρους λουτρῶνας· ἀλλ' ὁ ὀδηγός μου ἔστη δεξιᾶ, ἐνώπιον θύρας διφύλλου, παρακαλῶν με νὰ ποκαλυφθῶ. Ἡ μικρὰ αὕτη φιλοφρόνησις θεωρεῖται ὑποχρεωτικὴ ὑπὸ τῶν λουομένων οὓς ἐμέλλομεν νὰ ἴδωμεν, ἡ δὲ παράλειψις αὐτῆς θὰ προσέβαλεν αὐτούς· ὑπήκουσα εἰς τὴν παράκλησιν ταύτην καὶ εἰςῆλθον κρατῶν τὸν πῖλον ἐν τῇ χειρὶ καὶ ἀκολουθῶν τὸν ἱατρόν. Μετὰ μίαν στιγμὴν εὐρισκόμεν ἐπὶ σανιδώματος ὑψομένου δύο πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν δεξαμενῆς, ἀφ' ἧς ἔχωρίζομεθα, ὁ σύντροφός μου καὶ ἐγώ, διὰ κιγκλιδώματος ζυλίνου. Τοῦτος λίθινος χωρίζει τὴν δεξαμενὴν ταύτην ἀπὸ ἄλλης ἀκριβῶς ὁμοίας, εἰς ἕκαστον δὲ ἄκρον τῆς αἰθούσης ἀνοίγεται θύρα ἄγουσα εἰς τὰ δωμάτια. Ἡ ἐπιγραφή ἡ ὑπερκειμένη ἐκάστης τῶν θυρῶν τούτων δηλοῖ τὸν χωρισμὸν τῶν φύλων, ὧν ἡ ἀνάμειξις παύει, ὡς εἶκος, κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ ἔξοδον. Αἱ δεξαμεναὶ δὲ αὗται ἔχουσι περὶ πού δεκαπέντε ποδῶν μῆκος καὶ δέκα πλάτος. Ἐν τῇ μάλλον ἀπομεμακρυσμένη τῶν δύο τούτων δεξαμενῶν, καίπερ πεπληρωμένη ὕδατος, οὐδεὶς ἐνυπῆρχε λουόμενος, ἀλλ' ἐκ τῆς πρώτης ἀνέδυσον τρεῖς κεφαλαί, ἀνήκουσαι εἰς δύο γυναῖκας καὶ ἓνα ἄνδρα. Αἱ κεφαλαὶ αὗται ἀνταπεκρίθησαν εὐγενῶς εἰς τὸν χαιρετισμὸν μου. Ἄλλως δὲ νομίζω ὅτι δὲν ἔμενον ἄνευ περιεργείας περὶ ἐμοῦ καὶ μ' ἐθέωρουν μεθ' ὅσης ἐπιμονῆς καὶ ἐγὼ αὐτάς. Ἡ θέσις τῶν λουομένων τούτων ἔχει τι ἀληθῶς, πρέπει νὰ το ὁμολογήσωμεν, τὸ κρίσιμον· ἐπειδὴ τὰ λουτρά εἶνε ἀνοικτὰ εἰς πάντας τοὺς προσερχομένους, βεβαίως δὲν εἶνε εὐχάριστος, ἰδίως διὰ τοὺς ἐντροπαλοὺς, νὰ αἰσθάνηται τις ἑαυτὸν βλεπόμενον ὡς αἱ ἄρκτοι ἐν κήπῳ ζωολογικῷ ἢ θαλάσσια τέρατα ἐν μουσεῖῳ ὕδατογενῶν ὄντων. Ἐν τούτοις οἱ λουόμενοι εὖρον τὸν τρόπον νὰ ἐπανορθώσωσι τὴν ἀνομιότητα ταύτην τῶν θέσεων, ἀρχόμενοι αὐτοὶ πρῶτοι καὶ ποιούμενοι ἔφοδον κατὰ τοῦ ἐπισκεπτομένου δι' ὅλων τῶν βλεμμάτων των συνηνωμένων οὕτως ὥστε νὰ πείσωσιν αὐτὸν ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ ἐξεγείρων τὴν περιέργειαν. Οἱ τρεῖς πάσχοντες ἦσαν ἐνδεδυμένοι κατὰ τὸν ὁργανισμὸν ὑποκάμισον μακρὸν καὶ πλατὺ ἐξ ὑγά-

ματος χοιτροῦ. Ὁ ἱατρός, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ κιγκλιδώματος, ἀπήθυνέ τινας λέξεις εἰς ἕκαστον, μεθ' ὃ ἀπεχωρήσαμεν. Ἐν ᾧ δὲ μετεβαίνομεν εἰς τὸ λουτρόν Βέρρα, μοὶ εἶπεν ὅτι ἡ σκηνὴ ἦτο διάφορος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν λουτρῶν καὶ ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρχον ἐν ταῖς δεξαμεναῖς ὀλιγώτεροι τῶν δεκαπέντε ἕως εἴκοσι ταυτοχρόνως, ἀσχολούμενοι μετὰ τέρψεως περὶ τὸ ἀναγινώσκειν, τὸ παίζειν ἢ τὸ συνδιαλέγεσθαι.

Τὸ λουτρόν Βέρρα ὁμοιάζει πρὸς τὸ Μέγα λουτρόν μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εἶνε εὐρυχωρότερον καὶ, ἂν εἶνε δυνατὸν, ἔτι ὀλιγώτερον κεκοσμημένον. Περιέχει τέσσαρας δεξαμενάς, δύο ἐξ ἑκατέρου μέρους τοῦ διαμέσου σανιδώματος. Ὅτε τὸ ἐπεσκέφθημεν, ἐν μόνον χωρίσμα ἦτο καὶ ἐν αὐτῷ κατελιημμένον, ἀλλ' οἱ λουόμενοι ἦσαν πλειότεροι, γελῶντες καὶ φαιδρῶς συνομιλοῦντες. Διέκρινα παχεῖαν ἐρυθρὰν γυναῖκα, μικρὰν ὠχρὰν κυρίαν, κύριον διοπτροφόρον, ἄλλον φέροντα βελούδινον σκούφον, παραλείπω δὲ τοὺς ἄλλους, πάντας βεδυθισμένους ἐντὸς τοῦ ὕδατος μέχρι λαιμοῦ καὶ οἵτινες ἐφαίνοντο λίαν εὐχαριστημένοι ἐκ τοῦ βαπτίσματος αὐτῶν. Ὁ ἱατρός συνῆψεν ὁμοίως καὶ μετ' αὐτῶν μικρὰν τινα συνομιλίαν.

Τὰ ἄλλα λουτρά δὲν ἐπεσκέφθημεν· ἀλλ' εἶχον ἰδεῖ τὰ δύο κυριώτερα, τὰ δὲ λοιπὰ εἶνε ὅλως ἀνάξια λόγου. Τὸ μετριώτατον πάντων καλεῖται λουτρόν τῶν πτωχῶν καὶ ἐξήρηται ἐκ μικροῦ νοσοκομείου ἔνθα οἱ ἀσθενεῖς οἱ ἔχοντες ἀπόδειξιν ἀπορίας διατηροῦνται δαπάναις τῆς κυβερνήσεως τοῦ καντονίου καὶ βοηθοῦνται πλὴν τούτου ὑπὸ τῶν ἐκουσίων δωρεῶν τῶν εὐπορωτέρων ἐκ τῶν λουομένων. Τὸ κοινὸν λουτρόν, τὸ ἐν ταῖς δεξαμεναῖς, στοιχίζει δύο φράγκα καθ' ἐκάστην. Οἱ δὲ προτιμῶντες νὰ εἶνε μόνον δυνατὰ, πληρόντες δύο φράγκα περιπλέον, νὰ ἔχωσι λουτρόν ἰδιαιτερον ἢ τετράγωνον, κατὰ τὴν τοπικὴν ἔκφρασιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μοναξία δέν με ἐφόβιζεν, ἀπεφάσισα νὰ παραδεχθῶ τὸ τελευταῖον τοῦτο σύστημα.

Τῇ ἐνδεκάτῃ πρὸ μεσημβρίας οἱ κώδωνες πάντων τῶν ξενοδοχείων καλοῦσι τοὺς λουομένους εἰς τὸ κοινὸν δωμάτιον. Εἰσερχόμενος δ' ἐγὼ εἰς τὸ ἐστιατόριον τοῦ ξενοδοχείου τῆς Ἐνώσεως, ἀνεγνώρισα κεφαλὰς ἅς εἶχον ἰδεῖ ἐπιπλεύσας ἐν τῇ μεγάλῃ δεξαμενῇ. Ἐν τῇ μικρᾷ ἡμῶν συντροφίᾳ, ἐπειδὴ εἴμεθα μόνον ἑννέα, ἡ ποικιλία τῶν ἐθνικοτήτων ἦτο ἀξία σημειώσεως. Μεταξὺ τῶν κυριῶν ἦσαν τρεῖς Γαλλίδες καὶ μία Ἀμερικανίς· τὸ δὲ ἀνδρικὸν φύλον ἀντεπροσωπεύετο ὑπὸ ἑνὸς Γάλλου, ἑνὸς Ἐλβετοῦ, ἑνὸς Αὐστριακοῦ καὶ ἑνὸς Πολωνοῦ. Οὐδεὶς τῶν συμποτῶν τούτων ἐφαίνετο ἀσθενῆς, ἀλλὰ συνδιελέγοντο μετὰ πολλῆς φαιδρότητος καὶ ἔτρωγον μὲ ἀξιόλογον ὄρεξιν.

Ἡ Ἀμερικανὶς, ἣτις ἐκάθητο πλησίον μου, μοὶ ἀνεκοίνωσε τὰς περὶ τῆς χώρας ἐντυπώσεις τῆς καὶ τὴν ἐκ τῶν λουτροῶν πεῖράν της, ἐπειδὴ τὸ τρίτον ἤδη εὐρίσκετο ἐν Λουές. Μοὶ ὠμολόγησεν ὅτι τὸ κοινὸν λουτρόν τῇ ἐφαίνετο προτιμότερον, πάντοτε ὅμως ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἐκλέξη τις τὴν συντροφίαν του· ἀλλ' ἀδυνατοῦσα νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν ὄρον τοῦτον εἶχεν ἀναγκασθῆ νὰ παραδεχθῆ τὸ κατὰ μόνας λουτρόν. Ἡ ἀλήθεια εἶνε, ὅτι δι' ἄνθρωπον εἰρηνικὸν καὶ εὐγενῆ, ὁ χρόνος ὁ διερχόμενος ἐν τῇ μεγάλῃ δεξαμενῇ κατ' ἀνάγκην εἶνε ὀδυνηρὸς, ὅταν ἡ τύχη δώσῃ αὐτῷ συντρόφους δυσαρέστους, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει συχνότατα, ἐπειδὴ τὰ λουτρά τοῦ Λουές φοιτῶνται κυρίως ὑπὸ Ἑλβετῶν, Γάλλων καὶ Ἰταλῶν εὐτελεστέρων τὸ γένος καὶ τυχόντων ἀνατροφῆς μετρίας. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι ὑπάρχει διευθυντής τις καὶ ὑποδιευθυντής, ἔχοντες χρέος νὰ ἐπαγρυπνῶσιν ἵνα ἐπικρατῇ ἐν πᾶσιν ἡ προσήκουσα τάξις, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐμποδίζει νὰ συμβαίνωσιν ἄτοπα· οὕτω δὲ ἤκουσα λουομένους οἵτινες παρεπονοῦντο περὶ καταστάσεως πραγμάτων ἣτις ἐξέθετεν αὐτοὺς εἰς πλῆθος δυσαρέστων, οἷον παρατηρήσεων διφορούμενων ἢ οἰκειότητων ὀχληρῶν, τούτων δὲ πάντων ἐν μέσῳ θορύβου συνεχοῦς. Πράγματι δὲ οἱ Τρίτωνες ἐκεῖνοι καὶ αἱ Ναιάδες πολλάκις οὐδὲν ἄλλο κάμνουσιν ἢ νὰ παίζωσι καθ' ὅλον τὸν χρόνον τοῦ λουτροῦ, νὰ ἐπιροίπτωσι κατ' ἀλλήλων ὕδωρ καὶ νὰ διεγείρωσι τρικυμίας ἐν τῷ μικρῷ τούτῳ ὠκεανῷ. Οἱ εὐχαριστούμενοι ὑπὸ τῶν ἀσκήσεων τούτων δικαιολογοῦσιν αὐτὰς λέγοντες ὅτι τὰ ὕδατα ἐνεργοῦσι καταδηλότερον, τιθέμενα εἰς κίνησιν, ἀλλὰ δύναται τις νὰ ἀντείπῃ εἰς ταῦτα, ὅτι οὐδὲν κωλύει ἕνα ἕκαστον τῶν λουομένων νὰ κινή τὰς χεῖρας καὶ τὰς κνήμας του καὶ νὰ ἐπιχειρῇ παντοειδῆ σκιρτήματα ἐν τῷ τετραγῶνῳ του.

Διαρκοῦντος τοῦ προγεύματος παρετήρησα λέξιν τινὰ ἣτις ἐπανελαμβάνετο πολλάκις ἐν τῇ συνδιαλέξει· ἦτο δὲ ἡ λέξις ἐξάνθημα. Κύριός τις ἀνήγγειλεν ὅτι τὸ ἐξάνθημά του ἤρχισε νὰ πίπτῃ, ἄλλος τις ὅτι θάπηλλάττετο αὐτοῦ τὴν ὑστεραίαν, κυρία τις δὲ Γαλλὶς ἀνήγγειλεν ὅτι εἶχεν ὠραῖον ἐξάνθημα. Τὸ ἐξάνθημα ἐπὶ τέλους οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἔκφυσις τις ἣτις γεννᾶται ἢ πρέπει νὰ γεννηθῇ ἐν τῷ δερματι τοῦ λουομένου ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς θεραπείας του. Ἡ ἐξάνθησις αὕτη παρουσιάζεται ὅτε μὲν ὡς ἐρυθρίαις ἣτις ἔχει τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν παρακμὴν της, ὅτε δὲ ὑπὸ τὸ σχῆμα μικρῶν ἐρυθρῶν λεπίων, ἅτινα αὐτομάτως ἀξάνουσι καὶ μειοῦνται. Τὸ πρῶτον εἶνε καλὸν ἐξάνθημα, τὸ δὲ δεύτερον κακόν· τὸ ἐξάνθημα εἶνε φανερά ἀπόδειξις ὅτι τὰ νερά ἐνεργοῦσιν, ἐπιφέροντα τὴν ἐκ τοῦ αἵματος ἀποχώρησιν τῶν κακῶν στοιχείων ἅτινα περιέχει, καὶ διὰ τοῦτο τὸ

φαινόμενον τοῦτο οἱ λουόμενοι ἀπεκδέχονται ἀνυπομόνως. Ἄν δὲ δὲν παρουσιασθῇ, ὑπάρχει σπουδαῖος λόγος ἵνα πιστεύσῃτε ὅτι τὰ ὕδατα οὐδεμίαν σὰς προξενούσιν ὠφέλειαν καὶ δύνασθε νὰναχωρήσῃτε ἀμέσως. Ἄν δ' ἐξ ἐναντίας τὸ ἐξάνθημα παρουσιασθῇ καὶ ἀκολουθήσῃ τὸν τακτικὸν τοῦ δρόμον, πρέπει νὰ παραιτηθῆτε πάσης ἰδέας ἀναχωρήσεως καὶ νὰ περιμείνητε νὰ φθάσῃ εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὸν, ἔπειτα δὲ νὰ καταπέσῃ βαθμηδόν. Διαρκούσης δὲ τῆς ἐκφύσεως πρέπει νὰ προφυλάσσῃται τις, μὴ ἐκτιθέμενος εἰς τὸν ἀνοικτὸν ἀέρα, εἰς τὸ ψῦχος, εἰς τὰς βιαίας ἀλλαγὰς τῆς θερμοκρασίας, ἐπειδὴ τὰ κακὰ στοιχεῖα τὰ ἐξελθόντα ἐκ τοῦ αἵματος δύνανται νὰ ἐπιστρέψωσι, τοῦθ' ὅπερ εἶνε ὀλέθριον, ἰδίως διὰ τὰς ἀδυνάτους κράσεις. Ἄλλ' οὐδὲν εἶνε ἀσταθέστερον τοῦ τρόπου καθ' ὃν παρουσιάζεται τὸ ἐξάνθημα. Ἐνίοτε τις τῶν λουομένων, μὴ βλέπων αὐτὸ παρουσιάζομενον ἐγκαίρως καὶ προοιωνιζόμενος ὅτι δὲν θὰ ἔλθῃ, ζητεῖ τὸν λογαριασμόν του καὶ ἐτοιμάζει τὴν ἀποσκευὴν του πρὸς ἀναχώρησιν, ὅτε αἴφνης περίστασις τις οἰαδῆποτε, ἴσως αὕτη ἡ κίνησις ἦν προκαλεῖ ἡ προετοιμασία αὕτη, φέρει τὸ καθυστερησάν ἐξάνθημα καὶ ἐπιχειεῖ ἐπὶ τὸ σῶμα τοῦ θεραπευομένου χοιρῶν ἀστακοῦ βραστοῦ. Ἐντεῦθεν ἐπέρχεται μεταβολὴ σχεδίων, συνδεομένη μετὰ σχετικῆς ζημίας διὰ τὸ θυλάκιον καὶ δοκιμασίας διὰ τὴν καρτερίαν καὶ μετὰ τῆς εἰς ταῦτα ἐπακολουθούσης μελαγχολίας. Ἐξάνθημα παρουσιάζομενον κατὰ τρόπον τοιοῦτον οὐδαμῶς εἶνε ὠφέλιμον. Βαρύτερον δὲ εἶνε ἀκόμη τὸ δειλὸν καὶ ἀβέβαιον ἐξάνθημα, ὅπερ ὁμοιάζει πρὸς σβεννυμένην θρυαλλίδα, ἐμφανίζεται ἀορίστως κατὰ τοὺς καρπούς καὶ τὰς ἀρθρώσεις, χωρὶς νὰ ἐκδηλωθῇ καθαρά, ὡς πρέπει νὰ κάμῃ ἐξάνθησις τιμία. Ἐν τούτοις δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ περιορισθῇ τις εἰς τὰς ἀσθενεῖς ταύτας ἐκδηλώσεις, ὁ δὲ λουόμενος δύναται νὰ καταστῇ ἀνεξάρτητος αὐτῶν χωρὶς οὐδὲν νὰ πάθῃ. Τοῦθ' ὅπερ ἐνὶ λόγῳ ἐπιθυμεῖ ὁ λουόμενος εἶνε εἰλικρινές ἐξάνθημα ὅπερ παρουσιάζεται, ἀναπτύσσεται καὶ ἐκλείπει ἐν διαστήματι χρόνου λογικῷ. Τοῦτο δικαιολογεῖ τὴν παρουσίαν του ἐν τοῖς λουτροῖς καὶ παρέχει αὐτῷ βεβαιότητα, πολλάκις, φεῦ, ἀπατηλὴν, περὶ τῆς θεραπείας ἣν ἤλθε ζητῶν. Τοιοῦτό τι ἐξάνθημα εἶχε βεβαίως ἡ Γαλλὶς κυρία καὶ δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τὴν χαρὰν αὐτῆς βλεπούσης τὸ κατὰ πρῶτον ἐπιφανὲν ἐρυθρὸν χροῶμα μεταβαλλόμενον εἰς βαθὺ κόκκινον καὶ τέλος ὠχροῦν ὡς ἡὼς ἐν τῷ ὀρίζοντι τοῦ βορρᾶ. Εἶνε δὲ ἄξιον σημειώσεως ὅτι ἡ ἐξάνθησις οὐδέποτε ἐπεκτείνεται ἐπὶ τοῦ προσώπου. Καὶ εἶνε τοῦτο εὐτυχία, ἐπειδὴ πολλοὶ ἄνθρωποι ἔχοντες τὴν θλιψὴν νὰ κέκτῃται πρόσωπον ῥοδόκόκκινον ἔρχονται ζητοῦντες αὐτόθι συγκινητικὴν ὠχρότητα. Φαντάσθητε τὸ ἐξάνθημα ἐγκα-

θιδρῦόμενον ἐπὶ αὐτῆς τῆς ἑδρας τῆς ἀδυναμίας, τῆς ῥίνος, παραδείγματος χάριν, φαντάσθητε τὴν ἔκτακτον ταύτην συνένωσιν τῆς ἀσθενείας καὶ τῶν συνεπειῶν τοῦ θεραπευτικοῦ μέσου. Ὅποιος ὄλεθρος, πρὸς Θεοῦ! Δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολικὴ δοκιμασία διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπομονήν;

Γ'

Τὴν ἐπαύριον τῆς εἰς Λουὲς ἀφίξεώς μου εὐρισκόμην ἔξυπνος πρὶν ἐξημερώσῃ. Ἐνεδύθην προχείρως καὶ μετέβην φορῶν οἰκοσανδάλια εἰς τὸ λουτρόν Βέρρα, ὅπερ συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ ξενοδοχείου τῆς Ἐνώσεως διὰ στοᾶς κεκαλυμμένης. Δὲν ἦμην δὲ ὁ πρῶτος ἐμφανιζόμενος. Τὰ ὕδατα τῆς μεγάλης δεξαμενῆς εἶχον ἦδη διαταραχθῆ ὑπὸ τῆς παρουσίας τοῦ Αὐστριακοῦ καὶ τοῦ Πολωνοῦ, οἵτινες μοι πύχθησαν τὴν καλὴν ἡμέραν ἐν ᾧ διηρχόμην τὴν αἴθουσαν. Ὁ θόρυβος τῶν φωνῶν των, αἵτινες ἀντήχουν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, μὲ μετέφερε μίαν στιγμὴν εἰς τὸν κόσμον τῶν πνευμάτων. Φθάσας δὲ εἰς τὸ ἰδιαιτερόν μου τετράγωνον, ἐξεδύθην τὰ φορέματά μου καὶ περιβλήθεις τὸ ὑποκάμισον τοῦ λουτροῦ κατέβην εἰς τινὰ δεξαμενὴν ἐξ ποδῶν τετραγωνικῶν, ξυλότευκτον, ἔνθα εὐρέθην ἐντὸς θερμοῦ ὕδατος μέχρι τῆς ζώνης, εἶτα δὲ εὐρῶν θρανίον περιτριγυρίζον τὰς τρεῖς πλευρὰς ἐκάθησα ἐπ' αὐτοῦ, βυθισθεὶς οὕτως ἐν τῷ ὕδατι μέχρι τοῦ πώγωνος. Τότε δ' ἔμεινα ἀκίνητος περιβλέπων ἐλόγουρά μου ὄχι χωρὶς νὰ μειδιῶ ὀλίγον διὰ τὴν πρωτοτυπίαν τῆς θέσεώς μου. Τὸ τετράγωνόν μου ἦτο τῆ ἀληθεία τόπος λίαν θλιβερός μὲ τοὺς τοίχους του τοὺς ἀποσταζόντας ὑγρασίαν καὶ τὸν μόλις δρατὸν φεγγίτην του. Καθ' ὅσον δ' ἐπροχώρει καὶ ἤϋξανε, διέκρινον διὰ μέσου ὀμίχλης ἐξ ἀτμῶν τὰς ἀκανονίστους δοκοὺς, αἵτινες ἀπετέλουν τὴν στέγην τῆς προσωρινῆς μου ταύτης κατοικίας. Καίτοι δὲ ἀγαπῶ τὴν μοναξίαν, ὁμολογῶ ὅτι ὑπῆρξε στιγμὴ καθ' ἣν ἡ ἰδέα ὅτι θὰ ἔμεινον τρεῖς ὥρας ἐν τῇ φυλακῇ ἐκείνῃ δὲν μοι ἐφάνη τὸ παράπαν εὐάρεστος, ἤρχισα δὲ σκεπτόμενος ἂν δὲν θὰ ἔκαμνον καλλίτερον νὰ τιμῆσω διὰ τῆς συντροφίας μου τοὺς ἀγαθοὺς ἀνθρώπους τῆς μεγάλης δεξαμενῆς. Ἄλλ' ὅμως ἀνέλαθον θάρρος, μετ' οὐ πολὺ δὲ μὲ κατέλαβεν αἴσθημα ἀφάτου εὐεξίας. Τὸ ὕδωρ, ὅπερ κατ' ἀρχὰς μοι ἐφάνη θολόν καὶ ἀπεχθές, τώρα, ὅτε εὐρισκόμην βυθισσιμένος ἐν αὐτῷ, μοι ἐνεποίει αἴσθησιν ἐντελῶς διάφορον. Εὐρισκον αὐτὸ εὐχάριστον εἰς τὴν ἀφήν, μὲ ἠύφραμεν δὲ ἤ τε γλυκεῖα αὐτοῦ μαλακότης καὶ ἡ θερμοκρασία του, οὕσα 35 βαθμῶν· τέλος ἐν ἐνὶ λόγῳ ἠρεσκόμην ἐν αὐτῷ. Αἱ θυμῆρεις ἰδέαι συνῆρρον εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μου, ἐβλεπον πάντα ῥόδινα. Ἐν συντομίᾳ, ἔπεσα εἰς γοητευτικὴν τινὰ ἔκστασιν. Τὰ ὕδατα ταῦτα ἔχουσι προδή-

λως ἱλαρυντικὴν τινὰ ἰδιότητα. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι τις μυθιστοριογράφος, περιπλέξας ἀδιεξόδως τὴν μίτον τοῦ ἔργου του καὶ ἀπορῶν πῶς νὰ ἐξέλθῃ τοιοῦτο λαβυρίνθου, θὰ εὐρισκεν ἐν τοῖς ὕδασι τούτοις θαυμαστόν τινα συνδυασμόν· ποιητὴς τις θὰ ἤντλει ἐκεῖθεν ἐμπνεύσεις καὶ θὰνεζωογονεῖ ἐν αὐτοῖς τὸ πνεῦμα του. Ναί, πιστεύω ἀληθῶς ὅτι ἐν τετράγωνον τοῦ Λουὲς εἶνε οἰονεῖ τι φυτοκομεῖον ὑελοσκεπές, ἔνθα τὸ ἀδυνατώτατον πνευματικὸν φυτὸν δύναται νὰ προκόψῃ καὶ νάνθησῃ. Περὶ ἐμοῦ δ' ὅμως τοῦτο εἶνε βέβαιον, ὅτι αἱ σκέψεις μου εἶχον μετεωρισθῆ μεγάλως, ἀλλὰ χωρὶς καὶ νὰ δύναμαι σήμερον νὰ ἐνθυμηθῶ τὸ τί ἐσκεπτόμην, ὅτε ἠσθάνθην ἐμαυτὸν καταλαμβανόμενον ὑπὸ ἰσχυροῦ νυσταγμοῦ. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκλείσθησαν, ἡ κεφαλὴ μου ἐκλινε καὶ ὀλίγον ἔλειψε νάποκοιμηθῶ. Ἄλλ' εὐτυχῶς εἶχον προειδοποιηθῆ νὰ μὴ ὑποκύψω εἰς τοῦτον τὸν πειρασμόν. Ἐπάλαισα λοιπὸν ὅση μοι δύναμις καὶ κατώρθωσα μετὰ πολλοῦ κόπου νὰ μείνω ἔξυπνος. Ἡ τάσις αὕτη πρὸς τὸν ὕπνον, ἦν τινες δὲν δύνανται νὰ διαφύγωσιν, εἶνε λόγος σπουδαῖος πρὸς προτίμησιν τοῦ ἐν κοινῷ λουτροῦ, διότι ἡδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον τοῦ κατὰ μόνας λουομένου, ὅστις δὲν θὰ ἡδύνατο νάντισταθῆ εἰς τὸν νυσταγμόν. Τὸ συναίσθημα τὸ κατόπιν ἐπελθὸν ὑπῆρξε τὸ τῆς πείνης. Ἐγὼ δὲ ὁ ἀπὸ πολλῶν ἡδὴ μηνῶν εὐρισκόμενος εἰς ψυχρότητα μετὰ τῆς τροφῆς μου ἠσθάνθην βαθμηδὸν ἀναγεννωμένην τὴν ὄρεξίν μου. Ὡσεὶ οἱ πάσχοντες ὑπὸ δυσπεψίας καὶ ἀνορεξίας, μεταβῆτε εἰς Λουὲς καὶ βυθισθῆτε ἐντὸς τῶν ὑδάτων ἅτινα ῥέουσιν ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου.

Ἐχαιρέτισα ἄσμενος τὴν ἐμφάνισιν τῆς χαριέσεως καὶ δροσερᾶς κόρης ἣτις μοι ἔφερε τὸ ἄριστόν μου, συνιστάμενον ἐκ καφέ μετὰ γάλακτος καὶ ἐκ φρυγανιάς.

— Ἀνεπαύθη καλὰ ὁ κύριος; μὲ ἠρώτησεν.

Ἡ ἀπάντησίς μου ὑπῆρξε καταφατικὴ καὶ ἐφάνη εὐχαριστοῦσα αὐτήν. Ἐξηκολούθησε δὲ ἀποτεινούσά μοι τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν καὶ λαμβάνουσα τὴν αὐτὴν ἀπόκρισιν καθ' ἐκάστην πρωίαν ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἑβδομάδας. Τότε δὲ ἀφῆκεν ἐπὶ τῶν ὑδάτων σανίδα ὡσειδῆ, εἰδικῶς ἐπὶ τούτῳ παρεσκευασμένην, ἐφ' ἣς κατέθηκε τὸ πινάκιον τὸ περιέχον πάντα τὰ πρὸς τὸ πρόγευμα χρειώδη καὶ ὤθησε πρὸς με τὸ σάφος μετὰ τοῦ φορτώματός του. Αἱ χεῖρες μου ἐξῆλθον τοῦ ὕδατος ἵνα ἐκπληρώσωσι τὸ χρέος των ἐν τῷ εὐχάριστῳ ἔργασίᾳ εἰς ἣν ἐπεδόθην. Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ οὐδέποτε ἔνοστιμύθησαν τὸ νέκταρ καὶ τὴν ἀμβροσίαν των ὅσον ἐγὼ ἐνοστιμύθην τὸ ἄπλοῦν ἐκεῖνο ἄριστον.

Τὸ ὥρολόγιον τοῦ χωρίου, σημαίνον ἐννέα ὥρας, ἐδήλωσεν ὅτι ἡ πρώτη μου δοκιμασία εἶχε

τελειώσει· κατὰ δὲ τὸν τελευταῖον κτύπον ἀκριβῶς εἰς ὑπέρτης τῶν λουτρῶν εἰσῆλθεν ἵνα με εἰδοποιήσῃ. Ἐφθασε δὲ φέρων ὀθόνας θερμὰς δι' ὧν περιεκάλυψε τὸ ἀποστάζον μου σῶμα καὶ με ἔτριψε μετὰ ζωηρότητος ἧτις μὰς ἔκαμεν ἀμφοτέρους νὰ πνευστιώμεν. Περαιτωθείσης δὲ τῆς ἐργασίας ταύτης, ἐπέστρεψα ἐν πάσῃ σπουδῇ εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Εὔρον τὴν δροσερὰν καὶ εὐχρωμον κόρην ἐξερχομένην ἐξ αὐτοῦ, φέρουσαν ἐν χερσὶ πύραυρον δι' οὗ εἶχε θερμάνει τὴν κλίνην μου. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τότε ἐχώθη ἐν τῷ στῶμα καὶ ἔμεινε ἐκεῖ ἡμίσειαν ὥραν συμφῶνως πρὸς τὴν διαταγὴν τοῦ ἱατροῦ· εἶνε δὲ τοῦτο αὐστηρῶς διωρισμένον μετὰ πᾶν λουτρόν. Ἡσθάνθη δὲ τότε τὸ εὐαρεστότατον αἶσθημα τῆς ὄλης πρωίας.

Ἐν ᾧ ἀνεπαυόμην ἐντελῶς ἔξυπνος ἐν τῇ κλίνῃ μου, πραεῖά τις θερμότης, ἧτις κατέστη βαθμηδὸν ἐντονωτέρα, ἐπεχύθη ἐφ' ὧν μου τῶν μελῶν. Μετεστράπη δὲ αὕτη κατόπιν εἰς θαλπυρὴν ζωοποιὸν καὶ οἰοεὶ εἰς αἷμα νέον βέον διὰ τῶν φλεβῶν μου. Τέλος ἐπῆλθε μυρμηκίαισι σχεδὸν ἐπ' ἴσης σφοδρὰ ὡς ἡ προσερχομένη ἐκ δυνατοῦ σιναπισμοῦ. Ὅτε δὲ καὶ αὕτη ἐτελείωσεν, ἠγέρθη καὶ ἐνεδύθη. Μοι ἔμεινε ἀκόμη ἀρκετὸς χρόνος ἵνα κάμω βραχὺν περιπάτον πρὸ τοῦ προγεύματος. Τὸ ὥρατον φέγγος τοῦ ἡλίου καὶ ἡ δροσερότης τῆς ἀτμοσφαιράς θὰ ἤθελον ἐλκύσει ἔξω καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀκηροτάτους.

Δ

Μετέβην κατὰ πρῶτον εἰς τὴν πλατεῖαν. Εἶνε ἡ ἀγορὰ τῆς Λουές. Ἐκεῖ τὰ πάντα ἄρχονται, τελειόνοσι καὶ συγκεντροῦνται. Τὸ κυριώτατον δ' αὐτῆς κόσμημα ἀποτελεῖ τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Λευκοῦ Οἴκου. Πλήθος μικρῶν κινητῶν ἐργαστηρίων ἐπικάθηνται δίκαν φωλεῶν πτηνῶν εἰς τὰς γωνίας καὶ τοὺς ἀγκῶνας τοῦ ἀκανόνιστου τούτου κτιρίου, συνωθοῦνται περὶ τὴν βᾶσιν του, εὐρίσκουσι σκέπην ὑπὸ τὴν σκιάν του. Ἐκεῖ ὁ φαρμακέμπορος, ὁ καπνοπώλης, ὁ ἀποδέκτης τοῦ ταχυδρομείου ἐκτελοῦσι τὸ ἔργον των. Ἐκεῖ εὐρίσκειται ὁμοίως τὸ παράπηγμα τοῦ πωλητοῦ τῶν ἀλπειῶν περιέργων ὅστις δίδει κατ' ἀρέσκειαν εἰς ἕκαστον πρᾶγμα τὴν ὀνομασίαν τῆς δεῖνα ἢ τῆς τᾶδε κορυφῆς, τοῦθ' ὅπερ παρέχει εἰς τὸν ἀγοραστὴν τὸ δικαίωμα τῆς καυχίσεως διὰ τὸσας ἀναβάσεις ὅσας δύναται νὰ φαντασθῇ ὅτι ἐπέχειρται. Πλησίον ἐκεῖ εἶνε ἡ γηραιὰ μεταπρατὶς ἡ πωλοῦσα ὑποκάμισα λουτροῦ· δύναται τις νὰ τὴν ἴδῃ καθ' οἰανδήποτε ὥραν τῆς ἡμέρας μασσῶσαν καὶ ὑπνώττουσαν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐστοιβαγμένων ἐκείνων φορεμάτων. Πρὸ τοῦ ξενοδοχείου ὑψοῦται καχεκτικὴ συκομορέα, περιστοιχιζομένη ὑπὸ ξυλίνου ἐδωλίου, βεθαμμένου πρασίνου. Ἐκεῖ συναθροίζονται οἱ ἀνευ ἐργασίας ὁδηγοί, οἱ ὑπηρεταὶ τῶν λουτρῶν, ὅσοι ἔχουσιν ὀλίγα λεπτὰ εἰς τὴν διάθεσίν των, οἱ

ἀργοὶ καὶ οἱ ἀνεμόμυλοι τῶν λόγων. Ἄν τὸ δένδρον τοῦτο εἶχεν ὄψα καὶ γλῶσσαν, θὰ ἠδύνατο πολλὰ νὰ διηγηθῇ, διότι ὅλα τὰ σκάνδαλα τοῦ τόπου ἐκτίθενται ἐκεῖ, ὑπὸ τοὺς κλάδους του. Οὐ μακρὰν ἐκεῖθεν εἶνε ἡ πηγὴ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου. Στήλη λιθίνη, ἐφ' ἧς ὑπάρχει χάλκινον ἄγαλμα τοῦ ἁγίου, ἐστῆθη ἐπὶ τῆς θέσεως ἔνθα ἡ πηγὴ ἐκρέει μετ' ἀφθονίας οὐδέποτε ἐλαττουμένης. Ἐν ποτηρίῳ τὸ ὕδωρ ἔχει τὴν καθαρότητα κρυστάλλου, ἐν ᾧ θεωρούμενον ἐν ὄγκῳ φαίνεται ἔχον χρῶμα πρασινωπὸν. Εἶνε δὲ θερμὸν καὶ πινόμενον εἶνε ἀνοστον, ἀφίνον εἰς τὸ στόμα γέυσιν σιδήρου.

Μικρὰ τις ὁδὸς λίαν ἀνάτης με ὠδήγησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἧς ἡ στέγη, κεκαλυμμένη διὰ λευκοσιδήρου, ἔλαμπεν εἰς τὸν ἥλιον. Ἡ θύρα δὲν ἦτο κεκλεισμένη, ὠθήσας δὲ τὸ κλειθρον εἰσῆλθον. Τὰ πάντα ἦσαν ἤσυχα ἐν αὐτῇ, ἡ δὲ σιγὴ διεκόπτετο ὑπὸ μόνης τῆς ὀξείας καὶ θρηνώδους φωνῆς χελιδόνος τινός, ἧτις, αἰχμάλωτος μείνας ἐν τῷ ἱερῷ κτιρίῳ, περιπίπτατο πανταχόσε, ζητοῦσα διέξοδον. Πρὸ δὲ τῆς ἁγίας τραπέζης μοναχὴ τις προσήχετο. Ἄκτις ἡλίου, εἰςδύουσα διὰ τινος θυρίδος, περιέγραφε περὶ αὐτὴν στέφανον φωτός. Μετέβην εἰς τὸ κοιμητήριον, ἔνθα τὸ πρῶτον οὐδὲν εἶδον ἄξιον λόγου· μόνον δὲ εἰς τάφος ὅστις ἐφαίνετο ἀφικισμένος μακρὰν τῶν ἄλλων προσείλκυσε τὴν προσοχήν μου. Ἦτο δὲ περιτετοιχισμένος διὰ κιγκλίδων τεχνήντως κατεργασμένων· σταυρὸς ὥρατος ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ἐπέστρεψε τὸν ἐπιτάφιον λίθον, ἀλλ' οὔτε ὁ τάφος οὔτε ὁ σταυρὸς ἔφερόν τινα ἐπιγραφὴν. Ἐπιστρέψας δ' εἰς τὸ οἰκημῶ μου, ἠρώτησα τὸν ξενοδόχον περὶ τοῦ μνημείου τούτου καὶ ἔμαθον ὅτι ἐκάλυπτε τὴν κόριν νεαροῦ τινος Ῥώσου ὅστις εἶχεν αὐτοκτονήσει πρὸ τινῶν ἐτῶν. — Ἠθέλησα νὰ μάθω τὴν αἰτίαν τοῦ τραγικοῦ τούτου θανάτου. — Ἦτο ἄνθρωπος φιλήδονος, ἀπεκρίθη ὁ ξενοδόχος, ἄνθρωπος κουρασμένος ἀπὸ τὴν ζωὴν, προσέθηκε σηκῶν τὸς ὤμους, ὡσεὶ θέλων νὰ δείξῃ ὅτι ὑπῆρχον ἄνθρωποι ἔχοντες τοιαύτην κατασκευὴν καὶ ὅτι θὰ ὑπάρχωσι μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων. Ἐπέμεινα ἵνα μάθω παρ' αὐτοῦ λεπτομερείας· ἡ δὲ ἀπάντησις αὐτοῦ ὑπῆρξε τρομερὰ ἐν τῷ λακωνισμῷ της. « Ἦλθεν ἐνταῦθα ἵνα υποβληθῇ εἰς θεραπείαν, ἀλλ' ἐβαρύνθη. Τέλος μετέβη εἰς Σάξον, κατάστημα παιγνίου ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ῥοδανοῦ, ὅπου ἔχασε χρήματα. Ἐπέστρεψε τὴν ἐσπέραν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἔπιε καμπανίτην καὶ ἔπειτα ἐτίναξε τὰ μυαλά του».

Ἡ θλιβερὰ αὕτη ἱστορία μοὶ ἀνέμνησε χωρίον τι τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου, ἀναφερόμενον εἰς τοὺς αὐτοκτονοῦντας·

Quando si parte l' anima feroce
dal corpo ond' ella stessa s' è disvelta. . .

Ἄλλὰ τὴν παραπομπὴν ταύτην δὲν ἐξεκένωσα κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ πτωχοῦ Ἐλβετοῦ, ὑποθέτων ὅτι ὀλίγον θά τον ἐνδιέφερε, καὶ εἰςῆλθον εἰς τὸ ἐστιατόριον, ὅπου εὔρον ἤδη πάντας παρακαθημένους.

Ε'

Τὸ διάλειμμα μεταξύ τοῦ προγεύματος καὶ τοῦ μετὰ μεσημβριαν λουτροῦ οἱ θεραπευόμενοι διέρχονται συνήθως ἐν ὑπαίθρῳ. Διὰ τοὺς μὴ φοβούμενους ὀλίγην κόπωσην ὑπάρχουσι χαριέστατοι περίπατοι ἐν τοῖς περιχώροις τοῦ Λουές. Εἶνε βέβαιον ὅτι τὰ ὕδατα, καίπερ κατ' ἀρχὰς ἐμποιοῦντα ἰλαρυντικὰς διαθέσεις, μετ' ὠρισμένον χρόνον προξενούσιν αἰσθησίν τινα μαρασμοῦ. Πολλοὶ τῶν συνθεραπευομένων παρεπονῶντο περὶ τούτου, καίπερ ὄντες πεπεισμένοι ὅτι ἤθελον ἀνακτήσει βραδύτερον τὰς δυνάμεις των. Διὸ οἱ πλεῖστοι περιορίζοντο ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀσκήσεως νὰ κάμνωσιν τινὰς γύρους ἐν τῷ Περιπάτῳ ἢ νὰ ἡλιαζώνται ἐπὶ τινος ἐδωλίου. Ἐγὼ δὲ, ὡς ἀγαπῶν πολὺ τὸν δρόμον καὶ ὡς οὐπω αἰσθανθεὶς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐξασθένεισιν τῶν δυνάμεων, ἐκίνησα ἐν ἀπόγευμα ἵνα ἐπισκεφθῶ τὰς Κλίμακας αἵτινες δικαίως θεωροῦνται ὡς ἐν τῶν ἀξιοθεάτων ἐν τοῖς περιχώροις.

Ὁ δρόμος μου ἦτο νάκολουθῆσω τὸν Περιπάτον, ὡραίαν δενδροστοιχίαν ἔχουσαν μῆκος ἐνὸς τετάρτου τοῦ μιλλίου, ὅστις ἀρχίζει ἀπὸ τῆς πλατείας καὶ τελειώνει ἐν τινι σημείῳ, ἔνθα πολλὰ ἀγροτικά ἐδωλία, τοποθετημένα ὑπὸ τὰ δένδρα, καλοῦσιν τὸν ὀδοιπόρον νάναπαυθῆ θαυμάζων τὴν πρὸ αὐτοῦ ἀνοικομένην θεάν. Τὴν φυτεῖαν τοῦ περιπάτου τούτου ἀποτελοῦσι πεῦκαι, συκομορέαι καὶ μελῖαι. Ἐλατέρωθεν δὲ ἐκτείνονται λειμῶνες θαλερώτατοι, ποτιζόμενοι ὑπὸ διωρύγων ἐν αἷς ῥέει ὕδωρ διαυγές. Ἐν ᾧ διεπορευόμην τὸν Περιπάτον, οἱ κάτοικοι τῆς κοιλάδος ἤσχολουντο περὶ τὴν χορτοκοπίαν, τὸν δ' ἀέρα ἀρωμάτιζε γλυκεῖα εὐωδία χόρτου. Ὁ κρότος τῶν κωδωνίσκων τῶν κρεμαμένων ἐκ τοῦ λαίμου τῶν δαμάλεων ἀνεμιγνύετο εἰς τὰς κραυγὰς τῶν ποιμένων, οἵτινες συνδιελέγοντο μακρόθεν πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς ὑψηλότερον κειμέναις βοσκαῖς. Ἀπώτερον διέβην δάσος ψευκῶν καὶ ἐλατῶν. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου μόλις που διήλυνον ὑπὸ τὰς σκιὰς αὐτῶν, ἔτι ὑγρὰς ἔξ ἄμβρου καταρραγέντος νύκτωρ. Κάτωθεν δὲ τῶν δένδρων ἐξετείνετο τάπις συγκεῖμενος ἐκ βρούου, ἐξ ἀγρίων χαμαικομάρων καὶ μυρτίλων, ἐπεστρωμένος δὲ ὑπὸ κῶνων καθύγρων ἐκ τῆς βροχῆς. Τῆδε κάκεισε ὁ ὀφθαλμὸς εἰσέδυνεν εἰς τι κρησφύγετον ὕλομανοῦν, ἔνθα ἡ πτέρις ἀναμιγνυμένη μὲ τὰναρριχόμενα φυτὰ, οἱ βράχοι καὶ τὰ βρουοσκεπῆ στελέχη ἀπετέλουν τὰς σπηνικὰς διακοσμήσεις θεάτρου καταλλήλως διεσκευασμένου πρὸς χορὸν Ἀμαδρυάδων. Ἀκολουθῶν δὲ τὸν δρόμον μου διεπέρασα ῥύακα, χεί-

μαρρον μὲν ὀρητικὸν ὅταν αἱ χιόνες ἀναλύωνται ἐπὶ τῶν ὄρεων, ἐν δὲ ταύτῃ τῇ ὥρᾳ τοῦ ἔτους ἀπλοῦν ῥυάκιον ὑποσκιρτῶν μετὰ παραπονετικοῦ ψιθύρου διὰ μέσου τῶν κροκαλῶν. Εἰς ἀπόστασιν δὲ τινῶν βημάτων κυκεὼν χαλίκων καὶ ἐρειπίων ἐδείκνυε τὸν χωρὸν ἔνθα εἶχε κατακρημισθῆ χιονοστιβιάς. Ἐσταμάτησα ἀκουσίως ἵν' ἀναπαραστήσω τὸν δρόμον τῆς τρομερᾶς ταύτης μαστιγῆς καὶ ἀναμνησθῶ τὴν γενομένην μοι διαβεβαίωσιν ὅτι ὁ φόβος τοιοῦτων καταστροφῶν ἐπίκειται μόνον περὶ τὰ τέλη τοῦ χειμῶνος.

Ἐπλησίαζον εἰς τὸ τέρμα τῆς ἐκδρομῆς μου. Κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο ἡ ἀτραπὸς ἀναβαίνει δι' ἐπανειλημμένων τοξοειδῶν περιστροφῶν μέχρι τῶν προπόδων κρημοῦ, ἔχοντος ὕψος ὀγδοήκοντα περίπου ποδῶν. Ἡ δὲ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ γιγαντιαίου τούτου τοίχου ἀνάβασις δύναται νὰ γείνη ἐπὶ δέκα κλιμάκων τεχνικῶς προσηρμοσμένων εἰς τὸν βράχον διὰ πασσάλων, οὓς βαστάζουσι στερεὰ ἀγκίστρα. Αὐταὶ ἦσαν αἱ διάσμητοι Κλίμακες περὶ ὧν εἶχον ἀκούσει νὰ γίνηται λόγος. Ἀνῆλθον εὐχερῶς τὰς τρεῖς πρώτας, αἵτινες με ἤγαγον εἰς ἄντρον πηλώδες καὶ νοσηρὸν, γνωστὸν ἐν τῷ τόπῳ ὑπὸ τὸ ποιητικὸν ὄνομα Ἄντρον τῶν ἐρωτολήπτων. Ἐσπευσα νὰ ἐξέλθω ἐκεῖθεν ἵνα ἀναβῶ τὴν συνέχειαν τῆς ἀναρριχητικῆς μηχανῆς, ἧτις ὑψοῦτο κάθετος ἄνωθεν μου. Ἡ κλίμαξ ἦτο ἄρα στερεὰ; Ἐνεστερονίσθη μὲν ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ πρὶν ἢ ὑψώσω τὸν πόδα, ἠθέλησα νὰ στρέψω τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω. Ὁ ἦτο δὲ καλλίτερον νὰ μὴ το εἶχα κάμει, διότι τὸ βλέμμα ἐκεῖνο μοι ἐνέπνευσε φρικίαν. Ὑπὸ τοὺς πόδας μου ἔχαινε βάραθρον ὅπερ μοι ἐφάνη ἀκαταμέτρητον. Τὰ δένδρα μοι ἐφαίνοντο ὡς συμπλέγματα πυκνῆς χλόης, ὁ Δάλας ἐφαίνετο ἤδη μόλις ὡς νῆμα ἀργυροῦν, οὗ αἱ μαιάνδρειοι ταινίαι μόλις διεκρίνοντο ἐν τῇ κοιλάδι. Ἡ θέσις ἐκείνη θὰ ἦτο κινδυνώδης δι' ἄνθρωπον ὑποκειμένου εἰς ἱλιγγιάσεις. Ἀνέβην, σταματῶν καθ' ἑκάστην βαθμίδα, ἀνυψῶν τοὺς πόδας βραδέως καὶ καταβιβάζων αὐτοὺς μετὰ προσοχῆς. Ἀφ' οὗ δὲ συνεπλήρωσα τὴν νέαν ταύτην ἀνάβασιν, ἐχρειάσθη νὰ βαδίσω τετραποδητὴ ἐπὶ τραχέων τινῶν βράχων ἐξεχόντων. Κατόπιν δ' ἐπηκολούθει ἄλλη κλίμαξ, τρέμουσα ὑπὸ τοὺς πόδας μου. Ἴνα δὲ φθάσω τὴν ἐπομένην, ἐχρειάσθη νὰ διαβῶ κατὰ μῆκος ἐπὶ πασσάλου τεθειμένου ἐκεῖ ἀντὶ φραγμοῦ, ἀλλὰ λίαν κακῶς προσηρμοσμένου, ἐπειδὴ ὑπεχώρησε προδοτικῶς ὅτε ἐστηρίχθην ἐπ' αὐτοῦ. Νέα ἀφορμὴ φρικιάσεως ἐντεῦθεν. Ἄλλ' ἢ ἀκόλουθος ἀνάβασις ἦτο ἡ πασῶν κινδυνωδεστάτη. Ἐπρόκειτο νὰ κάμω τὸν γῦρον δυσπρόσιτου ἄκρας, περιθεομένης κατὰ τὸ χεῖλος ὑπὸ ἀτραποῦ στενοστάτης. Τότε πλέον ἐσκέφθην νὰ ἐπιστρέψω, ἀλλὰ νὰ προχωρήσω τόσον πλη-

σίον τοῦ τέρματος καὶ νὰ μὴ φθάσω εἰς αὐτὸ μοι ἐφαίνετο ἐπονείδιστον. Ἐξηκολούθησα λοιπὸν ἀναρριχώμενος δὲ καὶ βοηθούμενος διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, ἔφθασα τέλος εἰς τὴν κορυφὴν.

Τώρα δ' ἐπρόκειτο πλέον νὰ κατέλθω καὶ πάλιν. Ἡδύναμην νὰ καταβῶ εἰς τὰ λουτρά κάμνων μεγάλον γῦρον διὰ τῶν χωρίων Ἀλβιεν καὶ Ἰνδεν, ἀλλ' ὑπερνήκιστος τὸ ἦμισυ τῆς δυσκολίας, ἀπεφάσισα ἠρωϊκῶς νὰ τὴν ὑπερνήκισω δόλοκληρον. Κατέβην λοιπὸν μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὰς κλίμακας καὶ στρέφων τὰ νῶτα εἰς τὸ κενὸν ὅπερ οἱ ὀφθαλμοὶ μου ἀπεποιούνη νὰ ἴδωσι. Δὲν ἐβάδιζον ταχέως, ὡς δύνασθε νὰ φαντασθῆτε, καὶ ἔλαβον ὅλα τὰ μέτρα ὅσα ὑπαγορεύει ἡ φρόνησις. Ὅτε δ' εὐρέθη καλῶς ἔχων εἰς τὸ σημεῖον ὅθεν ἀνεχώρησα, ἀνέπνευσα, ἡ δὲ ψυχὴ μου δὲν ἦτο ἀπληλαγμένη ἐλαφρᾶς τινος δόσεως ἀλαζονείας ἐπὶ τῷ κατορθώματι ὅπερ εἶχον διαπραΰξει.

Ταυτοχρόνως ἤκουσα ἐπάνωθέν μου θόρυβον φωνῶν χαρμυσύνων. Δύο μικροὶ χωρικοὶ, ἐν παιδίον καὶ μία κόρη, κατέβαινον τὰς κλίμακας μετὰ τῆς εὐτροφίας σκιούρων, πηδῶντες τὰς βαθμίδας ἀνὰ τρεῖς καὶ κρατούμενοι διὰ μόνης τῆς ἐτέρας τῶν χειρῶν. Δὲν ἐσταμάτησαν οὐδ' εἰς αὐτὰ τὰ δυσκολώτερα μέρη, καὶ διέβησαν πανταχοῦ ὡς ἂν ᾤδευον ἐπὶ κλίμακος ταπητοστρώτου. Καὶ ὅμως ἕκαστον τῶν παιδίων τούτων ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὤμων κόφινον πλήρη καὶ εἰς τὴν ἐτέραν τῶν χειρῶν μέγα ἀλεξήλιον ἐκ κυκνοῦ βαμβακεροῦ ὑφάσματος. Τὰ χονδρά των σιδηρόπλα πέδιλα θὰ ἤθελον ἀρκέσει, ὡς ἐγὼ ἐνόμιζον, νὰ ἐπιφέρωσι τὸν κατακρημισμόν των. Διὰ τελευταίου δὲ τινος πηδήματος ἐπάτησαν τὴν γῆν ὀλίγα τινὰ βήματα ἀπὸ τοῦ μέρους ἐνθα ἐκαθήμεν. Πάραυτα δὲ, ἀναλαμβάνοντες γυμναστικῶς βήματι τὸν δρόμον τιῶν, ἐχάθησαν κάτωθεν τῶν δένδρων.

Ἡ θέα αὕτη ἐταπεινώσει κατὰ τι τὸν ἐγωϊσμόν μου, ὅστις κατὰ τὸ δεῖπνον ὑπέστη ἔτι τραχυτέραν δοκιμασίαν. Ὅτε διηγῆθην τὸ κατορθώματά μου, ἡ Γαλλίς κυρία, ἐκείνη μὲ τὸ ὠραῖον ἐξάνθημα, μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι ἦτο τὸ εὐκολώτατον πρᾶγμα τοῦ κόσμου καὶ ὅτι κατὰ τὴν πρώτην τῆς ἐν τῷ τόπῳ διαμονὴν πρὸ τριῶν ἐτῶν εἶχε τὴν συνήθειαν νὰναβαίνειν τὰς κλίμακας καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἵνα ἀποκτήσῃ ὄρεξιν διὰ τὸ πρόγευμα.

Συγκεντρώσατε λοιπὸν τὸ θάρρος σας ὅλον καὶ ἐκτελέσατε ἄθλον ὃν θεωρεῖτε Ἡράκλειον, ἐπὶ κινδύνῳ νὰ θραύσητε εἰκοσάκις τὸν λαϊμόν σας, διὰ νὰ ἴδῃτε τὸν ἑαυτὸν σας νικώμενον καὶ ὑπερακοντιζόμενον ὑπὸ δύο παιδίων καὶ μίας γυναικός!

Οὕτω πολλάκις ἡ δόξα διαλύεται ὡς καπνός.
[Temple-Bar] **Λ.

ΙΟΥΛΙΟΣ ΑΝΔΡΑΣΣΗΣ.

[Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ]

Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1849, μίαν ἡμέραν παρέστη εἰς τὸν Οὐγγρον στρατηλάτην Γέργεν συνταγματάρχης τῆς ἐθνοφρουρᾶς φέρων στολὴν καινουργῆ, κατάχρυσόν, ταινιστόλιστον, κομποτάτην. Ἦτον ὁ κόμης Ἰούλιος Ἀνδράσσης. Ὁ μόλις εἰκοσιτετραετῆς νεανίας ἀπῆλαυεν ἤδη τῆς φήμης, ἥτις πολλάκις εἶνε ἐν τῇ πολιτικῇ προάγγελος τῆς ἀληθοῦς δόξης. Εἶχεν ἐκλεχθῆ ἀντιπρόσωπος ἐν τῇ Συνελεύσει καὶ ἦτον εἰς τῶν θερμοπρωτοτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ τῆς ἀνεξαρτησίας. Ὁ Γέργενς ἐπετήδευεν ἄκραν αὐστηρότητα ἤθους. Περὶ αὐτοῦ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὡς περὶ τοῦ Διογένους ὅτι ἡ ὑπερφάνεια διεφαίνετο διὰ τῶν ὀπῶν τοῦ μανδύου του. Ἡ στολή του κατ' οὐδὲν διέφερε τῆς τοῦ ἀπλουστάτου στρατιώτου. Ἐκ περισσοῦ τὸν Γέργεν διέθετεν ἀθύμως ἡ πεποιθήσις ὅτι στρατιωτικῶς ὁ ἀγὼν τῆς Οὐγγαρίας ἦτον ἀπεγνωσμένος. Φυσικὸν ἦτο λοιπὸν ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ κίνημά τι ἀηδίας ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ νεαροῦ καὶ κομποῦ συνταγματάρχου, ὅστις προσήρχετο ὅπως ἀναγγεῖλῃ ὅτι ἀπεστέλλετο εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς οὐγγρικῆς ἐπαναστάσεως παρὰ τῇ Πύλῃ. Ὁ Γέργενς ἀπήντησε πικρῶς ὅτι ἡ τύχη τῆς Οὐγγαρίας ἐμελλε ν' ἀποφασισθῆ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, οὐχὶ ἐν ταῖς ξέναις αὐλαῖς. Ὁ νεαρὸς συνταγματάρχης ἐφαίνετο πεπεισμένος περὶ τούτου, διότι οὐδὲν ἀπήντησεν. Οὐχ ἦττον τὴν ἐπαύριον ἀνεχώρησεν. Ὡς εἶχεν ἀναγορευθῆ αὐτοσχέδιος βουλευτῆς καὶ στρατιωτικὸς, μία διαταγὴ τοῦ Κοσσοῦ ἀνηγόρευσεν αὐτὸν αὐτοσχεδίως καὶ διπλωμάτην. Οὐδεὶς ἠδύνατο τότε νὰ φαντασθῆ ὅτι ὁ περιπλανώμενος πράκτωρ τῆς ἐπαναστάσεως ἐμελλέ ποτε νὰ χειροτονηθῆ ἱππότης τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος καὶ πρωθυπουργὸς τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις κατεδίκασεν αὐτὸν τότε εἰς ἀπαγχονισμόν ἐν ὀμοίωματι.

Ὁ πατὴρ τοῦ Ἰουλίου κόμης Κάρολος Ἀδράσσης ἦτον Οὐγγρος μεγιστάν καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐπηγγέλλετο, ἢ τὸν εὐπατρίδην καὶ τὸν ἐξυπνον ἀνθρωπον. Ἐμίσει τὰς σκευωρίας καὶ τὰς διαμάχας τῆς πολιτικῆς. Ἐμβληματὸν τοῦ ἦτον τὸ λόγιον Sors bona, nihil aliud. Ἀπέκτησε τρεῖς υἱοὺς καὶ μόνον του μέλημα ὑπῆρξε ν' ἀναθρέψῃ αὐτοὺς ὡς τελείους εὐπατρίδας. Ὁ δευτερότοκος, ὁ Ἰούλιος, ἐπωφελήθη ἐξαιρέτως τῆς πατρικῆς ἀγωγῆς. Μεῖραξ ἔτι ἐδάμαζε τοὺς θυμοειδεστάτους ἵππους καὶ ἐν τοῖς ἵπποδρομίαις ἐκίνει τὸν θαυμαστόν πάντων ἐν χώρα, ἐνθα οἱ ἄνθρωποι γεννῶνται ἀτρόμητοι ἱππεῖς. Τὰς ξένας γλώσσας ὠμίλει πάσας μετὰ τῆς αὐτῆς εὐχερείας, ἐκμαθὼν αὐτὰς οὐχὶ ἐν τοῖς βιβλίοις, ἀλλ' ἐν τῇ συναναστροφῇ μετὰ θαλαμηπόλων καὶ παιδαγωγῶν. Ἡ πολυγλωσσία αὕτη ἤρκεσε,